

Huberthal.

St. 270. a

Gb. 270 a

210

Q. F. F. F. Q. S.

QVEM VLTRA SEX ANNOS

INTER FOEDISSIMAS PESTIFERI MARTIS TEMPESTATES
FRIDERICIANVM VIADRINVM

AD QVOD HAVD VLTIMA COMMVNIS CALAMITATIS SVPE-
RIORIBVS ANNIS REDVNDAVIT PARS

ANHELIS PRECIBVS PIISQVE EFFLAGITAVIT VOTIS
TANDEM FELICIORI OMINE ILLVXIT

LYCEI NATALIS

NVNC PACE VBIVIS RESTITVTA IVCVNDIOR
SIT FESTVS SIT FORTVNATVSHIC NATALIS LXIX. NOSTRIS MVNIS

QVEM SOLA SAPIENTISSIMI NVMINIS BENIGNITAS

NVNC AVSPICATIOREM REDIRE IVSSIT

O FELICISSIMVM AEVVM O FORMOSISSIMA AETATIS
NOSTRI TEMPORA

QVIBVS

F R I D E R I C V S

INVICTISSIMVS PACIFICVS PRINCEPS OPTIMVS
DEO OPTIMO MAXIMO ADIVVANTE

HEROICA SVA VIRTUTE EGREGIAQVE PRVDENTIA
PACEM EXOPTATISSIMAM

PATRIAE OPPRESSAE RESTITVIT REDDIDIT
O SINGVLAREM DEI PROVIDENTIAM

QVAE IN FRIDERICO ET HEROE ET PACIFICO SESE OSTENDIT
TAM CONSPICVAM

HANC IGITVR

IN REGIS VIRTVTIBVS PRAEDICANDIS
FRIDERICIANI CONDITI MEMORIAM RENOVATVRVS

ORATIONE PVBLICA

E LEGE SERENISSIMAE FAMILIAE

SCHOENAICHIANAE

DIE 21VL. HOR. XI. IN LYCEO HABENDA

PIA CELEBRABIT MENTE

DE SOLLEMNI FECIALIVM BELLVM INDICENDI
FOEDERAQVE SANCIENTI

RITV

PAVCA PRAEFATVS

IOAN. CHRIST. HVBENTHAL.

FRID. REG. RECTOR.

111

FRIDERICIANVM VADRIIVM
 LYCEI NATALIS
 O FRIDERICIANVM AELIVM O FORMOSISSIMAM AESTATEM
 GAVM SOLA SAPIENTISSIMI NVMINI BENIGNITAS
 SIT RESTA SIT PORTVNTATIS NOSTRIS MYSIS
 MANDATE VIVIT AESTIVIT INCANDIDOR

FRIDERICS

FRIDERICIANVM CONDITI MEMORIAM RENOVAVIT
 ORATIONE PVBICA
 E LEGE GREENHIMAE FAMILIAE
 SCHONNICHIANAE
 DIBIVL. HOR. XI. IN LYCEO HARBNDIA
 DE SOLLENNI FACIALIVM BELIVM INDICENDI
 FÖRDERAVOE SANCIVNDI
 PAVCA PRABRATVS
 IOAN. CHRIST. HVBENTHAL.
 FRID. REC. REGTOR.

DE
SOLLEMNI FECIALIVM, BELLVM INDI-
CENDI, FOEDERA INEVNDI, PACEM-
QVE RESTITVENDI RITV.

§. I.

Quum Romani, et sacris, et civilibus rebus rite tra-
ctandis, atque felici omine peragendis semper
eosdem adhiberent viros, gravitate, honoribus,
ac insigni dignitate conspicuos; bello quoque
indicendo, foederi faciundo pacique componendae eos
constituebant viros, qui ordini sacro et coetui sacerdotum
simul adscripti erant, atque hi nomine fecialium insigniebantur:
quorum propria munera nunc brevibus delineanda
nobis sumsimus.

§. II.

Feciales, a faciendo scil. pacem et foedera sic proprie dicti, Romae primum constituti sunt, ut verisimile est, a Numa Pompilio secundo Quiricium rege. Nam licet eorum introductionem *Livius hist. Lib. I. c. XXXII.* Anco Martio quarto gentis romanae regi adscribat, tamen jam ante istius tempora, regnum Tulli Hostilii delineans, *c. XXIV.* illorum facit mentionem; hinc eos tunc temporis quoque institutos fuisse certum est, quod optime *Plutarchi* respondet narrationi qui in *Vita Numae* describenda huic regi fecialium ordinationem attribuit; quod vero postea An-

cus Martius jura ac disciplinam horum sacerdotum constituerit, aut meliorem condiderit formam hujus collegii, lubenter concedimus.

§. III.

Numerus feccialium erat viginti, quorum princeps sive praefes, qui munere illis imposito fungebatur, appellatus est pater, non quia iste patrem adhuc viventem, *ut Plutarchus refert*, habere, et ipse quoque a filiis pater salutari debuit; sed potius, quia caput et praeful totius societatis erat; quae denominatio optime patri consentanea est. Et quoniam ille nomine collegii sui pro toto populo, a quo missus erat, maxima foederum pacisque negotia, ritusque bellum indicendi patrabat sive perficiebat, iste pater quoque patratus cognominatus est.

§. IIII.

Quod si itaque gens quaedam Italiae finibus Quiritium adjacens (nam cum transmarinis et exteris populis longe alia erat ratio) Romanos multis magnisque laesisset injuriis, si damnum aliquod regno romano attulisset, si eorum legatos contumelia affecisset, si fontibus profugis salvum in suis finibus concessisset perfugium &c.; tunc fecciales quatuor eo proficisci a senatu populoque Romano jubebantur. Hic omnes verbena coronati hastisque armati ad regiones et civitates adversariorum iter flectebant, et, ubi ad istorum pervenerunt fines, pater patratus, capite velato, negotium, ad quod rite peragendum missi erant, sollemni hac formula, (*Teste Livio l. c.*) incipiebat: *Audi Jupiter, ajebat, audite fines, audiat fas. Ego sum publicus*

bus gentis quirinae nuntius, iuste pieque legatus venio, verbisque meis fides sit. Postulata deinde peragebat; vel enim de injuria Romanis illata querebatur; vel res ablatas repetebat; vel damni reparationem et restitutionem in integrum postulabat; vel denique fontes profugos reposcebat, et ad haec Jovem ipsum clara voce testem faciebat his verbis: *Si ego injuste, si impie illos homines, illasque res dedier (restitui, reparari) nuntio Populi Romani mihi exposco; tum patriae compotem me nunquam sinas esse.* Hanc formulam, quum fines transcenderet, portam ingrediens, forumque ascendens, paucis verbis carminis concipiendique jurisjurandi mutatis, enuntiabat. Quod si nunc Populo Romano confestim non satis fieret, nec injuriae, nec damna resarcirentur, XXX. illis adhuc dies ad consultandam rem concedebat; quibus vero praeterlapsis, isti genti, quae pertinaciter omnia postulata denegaverat, bellum, quod tunc legitimum, et justum erat, fecialis publice ita indicebat: *Audi Jupiter, inquit, et tu Juno; Quirine, diique omnes coelestes, vosque terrestres, vosque inferni audite. Ego vos testor, populum istum injustum esse, neque jus persolvere, sed de istis rebus in patria majores natu consulemus, quo pacto nostrum adipiscamur jus.* Hanc rem sic rite sancteque peractam, nuntius statim a fecialibus Romam missus, ad regem, aut ad senatum deferebat; quae cum ibi optime dijudicata, et sententia e plurimorum suffragiis composita esset, tum fecialibus renuntiabatur, bellum consensu populi fieri posse. Hoc nuntio accepto, pater patratus cum collegis ad fines hostium iterum progressus, hanc sollemnem tandem pronuntiabat formulam: *Quod hic populus adversus populum romanum Quiritium fecit, deliquit; quod Romani bellum cum isto populo* *just-*

jusserunt esse, senatus populi Romani auiritium censuit, consensit, conscivit: Ob eam rem ego Populusque Romanus huic genti, hisque hominibus bellum indicamus, facimus. Tunc hastam feratam sanguineamque in eorum fines emittebat. Hoc erat signum et initium belli mox legitime suscipiendi. Ad quod *Virgilius* quoque alludere videtur, quando *Lib. IX. Aeneid. vs. 51. seq.* Turnum fortissimum Rutulorum ducem praelium incipientem suosque socios sic ad pugnam adhortantem atque incitantem introducit:

Ec quis erit mecum, o juvenes, qui primus in hostem?

En, ait, et jaculum intorquens emittit in auras,

Principium pugnae, et campo sese arduus infert.

Mox clamorem excipiebant focii, fremituque sequebantur horrifono, atque hostes magno impetu aggrediebantur.

§. V.

Bellum sollemni hoc ritu per faciales indictum, justum, pium legitimumque vocabatur; hinc *Cicero Lib. I. de Offic. c. XI.* istum belli indicandi modum belli aequitatem nominat. *Belli aequitas, ait, sanctissime jure Pop. Rom. feziali per scripta est; ex quo potest intelligi, nullum bellum esse justum, nisi quod aut repetitis geratur rebus, aut ante denuntiatum atque indictum sit.*

§. 6.

Quemadmodum igitur huic negotio publice peragendo faciales erant constituti; sic etiam per eos foedera maximeque pacis sanciebantur. Hinc quoque isti prospiciebant, ne Romani pacem aut aliud foedus, nisi legitimum, injerent. Et, si aliqua fraude in contrarium factum esset, talia foed-

foedera injuste composita rescindebant, eorumque sponsores victos hostibus dedebant. Cujus rei insigne legimus exemplum in *Liv. hist. Lib. IX. c. X.* cum Sp. Postumius vir consularis ceterique pacis sponsores, quia foedam iniisse pacem habebantur, a Corn. Arvina feziali hostibus his traderentur verbis: *Quando hi homines injussu populi Romani Quiritium foedus ictum iri sponponderunt, obeam rem, quo populu rom. impio sit solutus scelere, eos vobis dedo.*

§. VII.

Feciales foederis fanciendi confirmandique negotium suscepturi, non hasta erant armati, (ut in superioribus vidimus) sed sagmine coronati, linoque velati caduceum manu tenebant; tunc in eo loco, qui foederi fanciendo erat destinatus, pater patratus prima luce, porcum sumebat, eumque lapide filice praeacuto, e templo Jovis Feretrii sibi ad hunc ritum tradito, induas aequales discindebat sive feriebat partes, per quas utrinque positas cum foedus novum, seu novam inituri pacem ingrediebantur. Quo facto, feccialis porro juris jurandi loco solemnita haec clara voce pronuntiabat verba: *Ita feriat Jupiter eum, qui primus rumpet foedus (pacem), quemadmodum ego hunc ferio porcum; quibus dictis, lapidem, quem manu tenuerat, in altum, hac formula adjecta, projiciebat: Si sciens fallo, tunc me Diespiter salva urbe, arceque, bonis ita ejiciat, uti hunc lapidem ejicio.* Tam sanctum, tamque inviolabile foedus a Romanis habebatur, et verisimile est, hunc pangendi foedera ritum jam ante fecciales Romae constitutos, in usu fuisse; Nam T. Tadius Sabinorum, et Romulus Romanorum reges eodem modo pacem inter se confecisse videntur, quod

ex

ex *Liv. hist. l. c. c. XIII.* apparet; Quam rem *Virg. Aeneid. lib. VIII. vs. 639. seq.* eleganter cecinit.

*Post iidem, inter se posito certamine, reges
Armati, Jovis ante aras paterasque tenentes
Stabant, et caesa jungebant foedera porca.*

E quo ritu notae illae locutiones, Latinis usitatissimae: *foedus inire, icere, ferire, percutere et ingredi*, ortae sunt. Sed mittimus feciales eorumque negotia; ad aliud nos jam accingimus munus, quod praesens tempus nobis injunxit.

§. VIII.

Instat nunc iterum Fridericiani Viadrini Natalis, sub felicioribus auspiciis jucundior rediens, alma pace et tranquilla securitate ubivis restituta concomitatus. Hunc itaque ex optimo Serenissimae Familiae Schoenaichianae instituto, Die 12 Jul. a. c. rite celebrare constituimus, Oratione in Lycei auditorio publice habenda: *de egregiis Friderici nostri virtutibus, quem sapientissima Dei Providentia optimum patriae donavit patrem, eumque e tot periculis ereptum restituit, reddidit.* Ad quam benevole audiendam, Magnificum regiae academiae Rectorem, et ceteros Viadrinae Patres Conscriptos, gravissimos Fridericiani Curatores, Senatum amplissimum, Cives academiae generosos et nobilissimos, Literarum fautores, promotores, cultores singulos, omni quo decet, honoris observantiaeque cultu, invitamus rogamus. Scripsimus Francof. cis Viad. Die XI. Jul.

MDCCLXIII.

OK 3358

VD18

ULB Halle

3

008 551 332

nc

Q. F. F. F. Q. S.

QVEM VLTRA SEX ANNOS

INTER FOEDISSIMAS PESTIFERI MARTIS TEMPESTATES
FRIDERICIANVM VIADRINVM

AD QVOD HAVD VLTIMA COMMVNIS CALAMITATIS SVPE-
RIORIBVS ANNIS REDVNDAVIT PARS

ANHELIS PRECIBVS PIISQVE EFFLAGITAVIT VOTIS
TANDEM FELICIORI OMINE ILLVXIT

LYCEI NATALIS

NVNC PACE VBIVS RESTITVTA IVCVNDIOR
SIT FESTVS SIT FORTVNATVSHIC NATALIS LXIX. NOSTRIS MVNIS

QVEM SOLA SAPIENTISSIMI NVMINIS BENIGNITAS
NVNC AVSPICATIOREM REDIRE IVSSIT

O FELICISSIMVM AEVVM O FORMOSISSIMA AETATIS
NOSTRI TEMPORA

QVIBVS

FRIDERICVS

FRIDERICVS PRINCEPS OPTIMVS
MAXIMO ADIVVANTE

TE EGREGIAQVE PRVDENTIA
KOPTATISSIMAM

AE RESTITVIT REDDIDIT
DEI PROVIDENTIAM

EROE ET PACIFICO SESE OSTENDIT
CONSPICVAM

NC IGITVR
VTIBVS PRAEDICANDIS

TI MEMORIAM RENOVATVRVS
NE PVBLICA

ENISSIMAE FAMILIAE
AICHIANAE

XI. IN LYCEO HABENDA
EBRABIT MENTE

LIVM BELLVM INDICENDI
QVE SANCIENTI

RITV

A PRAEFATVS

ST. HVBENTHAL.

REG. RECTOR.

